

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№1

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2016

ჟურნალი წარმოადგენს
კავშირი იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);
ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);
ურუშაძე თენგიზი; პაპუნიძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩანჩიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კვლენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარ; კვლიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკას ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინნა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამაძლოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);
Avalishvili Nino – (Academic Secretary);
Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz;
Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anansashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar;
Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);
Авалишвили Нино – (Учебный Секретарь);
Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз;
Кинцурашвили Кетеван; Микеладзе Александр; Чабукиани Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхიანი-Анасашвили Нуну; Долбая Тамар; Кубанейшвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маия;
Киласония Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобавა Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавберидзе Сосо; Табагари Мариета; Киладзе Рамаз; Метревели Мариами; Гваладзе Гулнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

როლანდ კოპალიანი – თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა საქართველოში რეგიონების მიხედვით _____	9
ქეთევან კინწურაშვილი – კოფეინის ბანსაზღვრის და მისი მიღების ექსპრეს მეთოდი _____	13
Роза Лорткипанидзе – АГРОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СРЕДА ОСУЩЕННЫХ ПОЧВ МЕГРЕЛИИ _____	18
რეზო ჯაბნიძე – ღარბი, რომ განვითარდეს და აღორძინდეს _____	22
Сантросян Г.С. – ЦЕННЫЕ ФОРМЫ АБРИКОСА “ХАРДЖИ” В АРМЕНИИ _____	32
ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – ბიოლოგიური მეთოდი ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტის მიღების ბარანტია _____	35
Roza Lortkipanidze, Nino Kelenjeridze – RAISING SOIL FERTILITY IN OLIVE PLANTATIONS VIA CLOVER CULTURES IN CONDITIONS OF TSKALTUBO DISTRICT _____	40
ვახტანგ ქობალია – მანღარინ „აღრეშლას“ ნუცეღარული თესლნერგების ფორმათა მრავალფეროვნების ბიო-მორფოლოგიური და სამეურნეო მაჩვენებლების შესწავლის შედეგები _____	42
მარიეტა თაბაგარი, ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე, ნატალია ჯინჭარაძე – აღმოსავლური ხურმის ჯიშების სამეურნეო მახასიათებლების შესწავლა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის კირობებში _____	48
ნინო ავალიშვილი – ბეოლოგიური პროცესების როლი ქანებისა და რელიეფის ფორმირებაში _____	51
ლ.გ. ბაზერაშვილი, ნ. ბოკუჩავა, მ. კეველიშვილი, ნ. ჯიბლაშვილი – წაბლის დაავადებანი წინანდლის დენდროკარკში _____	56
ტრისტან ჯობავა – ლიმონ ქართულის, მეიერისა და დიოსკურიას მაღსეკობამძლეობის შესწავლის შედეგები _____	58
Мака Кубанейшвили – ТОПИНАМБУР (ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША) – ПОЛЕЗНОЕ РАСТЕНИЕ _____	66
გულნარა დვალაძე – მაყვლის (Rubus) მცენარის მიზანდასახული კულტივირების პერსპექტივა ახალი სახის კვების მრეწველობის საღებავის წარმოებისათვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვა _____	69

ნინო ყიფიანი, მაია ხელაძე – ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დასასიათება _____	72
ნინო კელენჯერიძე, ნელი კელენჯერიძე – ორბანული და მინერალური სასუქების შედარებითი ეფექტურობა დაბალნაყოფიერ ალუვიურ ნიადაგებზე გაშენებულ ფეიჭოს პლანტაციაში _____	76
ნატალია სანთელაძე – ფეიჭოს კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე _____	79
ვაჟა თოდუა, დალი ბერიკაშვილი, სოფიო ცქვიტაია – ველური ხილი, გამრავლება, ჭიმიური შემადგენლობა და გამომწენების პერსპექტივები _____	81
ლია კოპალიანი – ზეთისხილის ყვავილობისა და ნაყოფმსხმოიარობის ფენოლოგიური ფაზების მიმდინარეობა იმერეთის რეგიონში _____	90
მზია კურდღელია – ლავანდის კულტურის პერსპექტივა საქართველოში _____	93
ალექსანდრა ჩაფიჩაძე, მაკა ყუბანეიშვილი – ჩაიოტა (<i>Sechium edule</i>) – ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წყარო _____	97
სულიკო ბერიძე – ცხოველთა კვების ტრადიციები საქართველოში და მისი გავლენა პროდუქტიულობაზე _____	101
მაყვალა ფრუიძე, ეკატერინე ბენდელიანი – ლუდის შენახვაზე მოქმედი ფაქტორები _____	104
ეკატერინე კახნიაშვილი – ჩაის არომატიზაცია და მიღებული პროდუქტის ეკონომიური გაანგარიშება _____	110
ვარლამ აკლაკოვი – პროლინის, არბინინისა და ჰისტიდინის ბარდაქმნის ზოგიერთი თავისებურებანი საფუძვრებში ღვინის შამპანიზაციისას _____	114
მალხაზ მიქაბერიძე – აბრონეფლეუმის სემიტრულ-ოპტიკური მასასიათებლების გამოკვლევა _____	118
თამარ ხუციძე – ველური ყვავილოვანი მცენარის - შავყამალას (<i>Scrophulariaceae Lunariifolia Boiss</i>) გვირგვინის ფურცლების მღებავი ნივთიერების მორფოლოგია _____	121
ნანა ქათამაძე, თამარ ხუციძე – ჩაის ფოთლის შენახვისა და ტრანსპორტირების პერიოდში მიმდინარე ჭიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესები _____	124
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – თბილისის „კუს ტბის“ რეკრეაციული ზონის დენდროფლორის მდგომარეობის შეფასება და სარეკონსტრუქციო ღონისძიებების მეცნიერული დასაბუთება _____	128
ქეთევან ქუთელია – აქტინიდიის კულტურის თესლით გამრავლება _____	136

ეთერ ბენიძე, ვანდა გვანცველაძე – ბარემოს ტემპერატურული პირობების გავლენა ზოგიერთი ბაზაფხულზე მოყვავილე მერქნიანი მცენარის ფენოფაზების მიმდინარეობაზე	138
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – ძალაძე თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარბავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცვის რეზულირების მმქანიზმის შეფასება	144
ეთერ ბენიძე, ეკატერინა გუბელაძე, მარინა კუცია, იზა ოჩხიკიძე, ქეთევან ქუთელია – აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჯავჭავაძის გამზირზე მდებარე სასწავლო კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შესწავლის შედეგები	151

2 **მულტიდისციპლინარული დარგები** MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

ზეინაბ ახალაძე – საქართველოს აბრეშქვორები	161
მანანა შალამბერიძე – შერჩეულ მემკვიდრეებში შერჩერის უწყვეტი	166
გულადი თხილაიშვილი – ანტი-დემინგის მნიშვნელობა ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების გადარჩევის საკითხში	170
ნატო ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრეების შემდგომი განვითარება, მიწის მართვის თანამედროვე სისტემის შემქმნის ბარეში შეუძლებელია	176
ჯემალ ანანიძე, გიორგი ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრეების სპეციალიზაციისა და დარბთა შეთანარჩევის ეკონომიკური ეფექტიანობა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	183
გელა ლოსაბერიძე, დავით კბილაშვილი – აბრეშქვორების განვითარების პრობლემები და პერსპექტივები საქართველოში	187
სოსო თავბერიძე, ემზარ კილასონია – სამანქანო-სატრაქტორო აბრეშქვორების საყრდენ-ჩაჭიდებითი გამარჯობის კვლევა შერდოვულ მიწათმომქმედების პირობებში	193
ემზარი კილასონია – ზეთისხილის სადემონსტრაციო ნაკვეთზე ჩასატარებელი მმქანიზმებულ სამუშაოთა ტექნოლოგია	197
მამუკა წიქორიძე – მინერალური საუქმების მმქანიზირებული ვესით მომზადება და სიმინდის რიბთაშორისებში შეტანის ხერხები	200
სოსო თავბერიძე, დავით კბილაშვილი – თვლიანი ტრაქტორის საკურსო მდბრადობის კვლევა	203

დარეჯან ჩხიროძე – მღვრადი ბანკითარება ეკონომიკის ბარანტი	208
იზოლდა ხასაია – ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა პრობლემები იმერეთში	211
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მათა დიაკონიძე – კვების მომსახურების ზოგადი დახასიათება ტურიზმში	216

2 **ვიმართულაბათუმორისი ღარგები** **MULTIDISCIPLINARY BRANCHES** **МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛЫ**

ბიზნესის ადმინისტრირება - მენეჯმენტი

**სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარება, მიწის მართვის
 თანამედროვე სისტემის შემდგომი ბარემი შეუძლებელია**

ნატო ჯაბნიძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბოლო პერიოდში საქართველოში განვითარებული მოვლენებიდან მრავალმხრივ ინტერესს იწვევს, მიწასთან დამოკიდებულება, მისი საკანონმდებლო უზრუნველყოფა ეროვნული ინტერესების გათვალისწინებით, ასევე უცხო ქვეყნის მოქალაქეებზე ქართული მიწის გასხვისება. ის, რომ სავარგულების გაყიდვის გამართლება ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვის საბაბით, მიუღებელია, რადგან სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა, განსხვავებით ურბანული მიწისაგან, არ არის ინვესტიციატველი.

არც ერთ თანამედროვე ქვეყანაში, უმცირესი გამონაკლისის გარდა, უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისათვის მიწაზე საკუთრების უფლება არ წარმოადგენს აბსოლუტურ უფლებას და ის რეგულირდება სხვადასხვა ნორმატიული აქტით. იმისათვის, რომ მდგომარეობა რადიკალურად გამოსწორდეს, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება: საჭიროა კანონმდებლობა იცავდეს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებს დანაწევრებისაგან; უნდა განხორციელდეს მიწათსარგებლობის აღრიცხვა და მონიტორინგი, რომელმაც პასუხი უნდა გასცეს კითხვებს – როგორია მიწათსარგებლობის საერთო მდგომარეობა ქვეყანაში, რა არასასურველი ცვლილებებია მოსალოდნელი და რა ღონისძიებებია განსახორციელებელი;

საქართველოს მოსახლეობა 2014 წლის 5 ნოემბრის მდგომარეობით 3.729.635 კაცს შეადგენს. აქედან ქალაქის მოსახლეობა-2.140.126 კაცს, ხოლო სოფლის მოსახლეობა-1.589.509 კაცს, ანუ სოფლის მოსახლეობა მთლიანი მოსახლეობის 42,6% შეადგენს.

აჭარის რეგიონში მცხოვრების მოსახლეობა შეადგენს 396,6 ათას კაცს, რაც საქართველოს მოსახლეობის 11%-ია. აქედან აჭარის რეგიონში მცხოვრები მოსახლეობიდან ქალაქად მცხოვრებთა რაოდენობა შეადგენს 198,7 ათასკაცს. შესაბამისად, სოფლის მოსახლეობის პროცენტული მაჩვენებელი რეგიონის მთლიანი მოსახლეობის 49,9% შეადგენს.

საქართველოს და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროების სტრატეგიული გეგმები დაფუძნებულია ქვეყანაში შრომითი რესურსების გადანაწილებით შექმნილი რელობის, დარგის განვითარებისათვის გამოუყენებელი პოტენციალის ამოქმედების, საერთაშორისო და ადგილობრივი ბაზრის კონიუნქტურისა და თანამედროვე გამოწვევების გათვალისწინებით.

რაციონალური გამოყენების გზით, სასოფლო-სამეურნეო ბრუნვაში ბუნებრივი რესურსების ჩართვით, სოფლის მეურნეობის დარგში განხორციელებული ღონისძიების ანალიზით, მოკლევადიანი და გრძელვადიანი პერსპექტივებით, გასატარებელ ღონისძიებათა სწორი დაგეგმვა-განხორციელებით უზრუნველყოფილი იქნება სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების მიხედვით მიწის ფონდის განაწილება, თანაფარდობა და კატეგორიების მიხედვით დაყოფა შემდეგნაირად ნაწილდება: აჭარის რეგიონის მიწის ფონდიდან სასოფლო-სამეურნეო სავარგული

მხოლოდ 25% ანუ 73 ათასი ჰექტარია.

მიწა, საკუთრების სხვა ობიექტებისაგან განსხვავებით, ერთდროულად წარმოადგენს საკუთრების ობიექტს, წარმოების საშუალებას და სახელმწიფო ტერიტორიასაც. ამდენად, მიწის საკუთრებას, გარდა ეკონომიკური და იურიდიული დატვირთვისა, პოლიტიკური ასპექტიც გააჩნია. ესაა სახელმწიფოს ტერიტორიული შეუვალობა ანუ სუვერენიტეტი.

სოფლის მეურნეობის დარგისადმი და განსაკუთრებით მიწის რესურსების გონივრულად გამოყენების თვალსაზრისით საქართველოს მთავრობის მხრიდან საჭირო ყურადღების უქონლობამ და რუსეთის ბაზრის დაკარგვამ გამოიწვია წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის თვითღირებულების გაძვირება, რის შედეგადაც ქვეყანამ დაკარგა არა მარტო რუსეთის ბაზარი არამედ საკუთარი ბაზარი. აქედან გამომდინარე 70%-80% დაკავებული აქვს თურქეთის, აზერბეიჯანის, სომხეთის, რუსეთის და ირანის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებს.

თანამედროვე ეტაპზე, ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე ადამიანებს, ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს სერიოზულ პრობლემებს უქმნის ასევე დედამიწაზე მიმდინარე კლიმატური ცვლილებები. მართალია თანდათანობით ხდება ადაპტაცია ახლად ჩამოყალიბებულ გარემო პირობებთან, მაგრამ კატასტროფულად იზრდება ყველა სახის დანახარჯების ნუსხა და მოცულობა, რომლებიც თან ახლავს ამ პროცესს.

მემცენარეობის დარგი ერთ-ერთი ძირითადია, რომელიც სოფლის მეურნეობის პროდუქციის უდიდეს ნაწილს აწარმოებს. ნაყოფიერი მემცენარეობის განვითარებისათვის ვარგისი მიწის რესურსები ისევე, როგორც დედამიწის მთლიანი მიწის რესურსები შეზღუდული, სხვადასხვა ქვეყნებში გადანაწილებული და უკუგებითი გამოყენების თვალსაზრისით არათანაბარი დატვირთვით არის ათვისებული. ასევე არათანაბარია მიწის რესურსების ინტენსიური და ექსტენსიური გამოყენების თანაფარდობითი მაჩვენებლები. ეს მაშინ, როდესაც მსოფლიოს ბევრ ქვეყნებში არსებული სტატისტიკური მონაცემებით კვების პროდუქტების დეფიციტია და შიმშილით ადამიანთა გარდაცვალების ფაქტები ფიქსირდება.

თანამედროვე მსოფლიოში შეზღუდული რესურსების - კერძოდ, საკვების რესურსთა შემცირების - პრობლემა სულ უფრო მწვავედება. ეს პირველ რიგში ეხება მიწას და განსაკუთრებით სოფლის მეურნეობის საფარგულებს, რადგან ეს უკანასკნელი, ანთროპოგენური ზემოქმედების გამო, სულ უფრო მცირდება, და ეს ხდება პლანეტის მოსახლეობის სწრაფი ზრდის ფონდზე. დამახასიათებელია ამ მხრივ -ს განცხადება, რომ იაფი საკვების ეპოქა დასრულდა. სწორედ ამიტომ, მსოფლიოს თითქმის ყველა სახელმწიფო განსაკუთრებით ფრთხილად ეკიდება სასოფლო-სამეურნეო მიწის უცხოელებისთვის მიყიდვის საკითხს და ეს სფერო უმკაცრესი რეგულაციით გამოირჩევა. ამავე დროს არცერთ თანამედროვე ქვეყანაში, მიწაზე საკუთრება არ წარმოადგენს აბსოლუტურ უფლებას (გამოყენების და ბოროტად გამოყენების უფლება), არამედ ის რეგულირდება სხვადასხვა ნორმატიული აქტებით.

ჩვენს ქვეყანაში არსებული სიტუაცია ამ პრობლემასთან დაკავშირებით განსაკუთრებული სიმწვავეთ გამოირჩევა. საქართველოს მოსახლეობის გამოკვება დღეს

არსებითად დამოკიდებულია იმპორტზე, რომელიც, მიიქმე გეოსტრატეგიული და გეოპოლიტიკური მდგომარეობიდან გამომდინარე, ყოველ წუთს შეიძლება შეწყდეს. უცხო ქვეყნის მოქალაქის საკუთრებაში მყოფი სასოფლო-სამეურნეო მიწის გამოყენება ამ საშიშროების პრევენციისათვის მოითხოვს იურიდიული ბერკეტების ქონას, რომელიც საქართველოს სახელმწიფოს დღეს არა აქვს.

თავის პასუხისმგებლობას მოქალაქის წინაშე საქართველოს სახელმწიფო ვერ განახორციელებს და, შესაბამისად, მას თავის მოქალაქეობრივ მოვალეობათა შესრულება სრულფასოვნად ვერ მოსთხოვს, თუ მისი თავის რჩენის მთავარი ბაზა - სასოფლო-სამეურნეო მიწა - მნიშვნელოვნად შევიწროებული იქნება მასზე საკუთრების მხრივ.

სახელმწიფო ვალდებულია ყველა კანონმდებლობითი და პრაქტიკული კონკრეტული ღონისძიება გამოიყენოს, რათა საქართველოს მოქალაქეთა შთამომავლობას შეუნახოს აღნიშნული შესაძლებლობები შეუმცირებელი სახით. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა ნებისმიერ სახელმწიფოში სტრატეგიული დანიშნულების ობიექტადაა მიჩნეული და მსოფლიოს უმრავლეს სახელმწიფოში ამ ტიპის მიწის უცხოელებზე (მოქალაქეობის არმქონე პირებზე) გასხვისება ძირითადად შეზღუდულია, ან დაშვებულია მხოლოდ გარკვეული და კონკრეტული წინაპირობებით.

ასევე მნიშვნელოვანია, რომ უმეტეს ქვეყნებში შეზღუდვები არსებობს იურიდიული პირების მიერ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის შესყიდვაზეც. აქ გხვდება გარკვეული რეგულირება, წინაპირობები, რომელიც ართულებს პროცესს ან გარკვეულ მოთხოვნებს აწესებს. ეს საფრთხე საქართველომ უნდა გაითვალისწინოს.

საქართველოს პარლამენტში შესული კანონპროექტი ამას არ ითვალისწინებს. უცხოელებს შეუძლიან შექმნან მრავალი იურიდიული პირი და თითოეულმა შეიძინოს, როგორც მინიმუმ 200 ჰა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა. 2012 წლის ივნისიდან 2013 წლის ივნისამდე უცხოელების მიერ შეიქმნა 395 იურიდიული პირი, რომლებმაც იყიდეს 271 ნაკვეთი. დღეის მდგომარეობით (დაუზუსტებელი მონაცემებით) უცხო ქვეყნის მოქალაქეებზე გაყიდულია 30000 ჰა-ზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობი.

ზოგჯერ არსებობს სახელმწიფო ორგანოების მიერ სპეციალური, დამატებითი ნებართვის მიღების შემაფერხებელი პროცედურა, ხოლო ზოგ შემთხვევაში, ქონების შესყიდვაზე პირდაპირი აკრძალვები.

ფაქტები და არგუმენტები იძლევა საფუძველს, დავასკვნათ, რომ არ არსებობს ზოგადად მიღებული ბარიერი და საქართველოს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მისი ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური ინტერესების შესაბამისად. მიწის კანონმდებლობა უნდა დარეგულირდეს იმდაგვარად, რომ დაცული იყოს საქართველოს ყველაზე ძვირფასი ეროვნული სიმდიდრე, - ქართული მიწა და საქართველოს მოქალაქე.

სახელმწიფოებრიობის პრინციპთა კონტექსტში მიწის მაღალ რანგში აყვანა კანონმდებლებს აძლევს იმის შესაძლებლობას, რომ თავისი ქვეყნის მოქალაქეების, საზოგადოების, საჯარო ინტერესის სასარგებლოდ და მიწის სოციალური დანიშნულების ხასიათიდან გამომდინარე შეუზღუდოს უცხოელს ამ სიკეთით სარგებლობის უფ-

ლება. სწორედ ამიტომაცაა, რომ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა ნებისმიერ სახელმწიფოში სტრატეგიული დანიშნულების ობიექტადაა მიჩნეული და მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში ამ ტიპის მიწის უცხოელებზე (მოქალაქეობის არ მქონე პირებზე) გასხვისება ძირითადად აკრძალულია, ან დაშვებულია მხოლოდ გარკვეული და კონკრეტული წინაპირობებით მხოლოდ შეზღუდული პირებისათვის.

„სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საკუთრების შესახებ“ საქართველოს კანონში აუცილებელია შევიდეს, თანამედროვეობასთან მორგებულად ასახული, რიგი ცვლილებები და სასოფლო-სამეურნეო მიწის შეძენის მსურველ უცხოელთა მიმართ, დაწესდეს (ძირითადი პრინციპები) შემდეგი შეზღუდვები:

ა) უცხოელის მიერ საქართველოში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის შეძენა დაშვებულია მინიმუმ ხუთი (5) და მთავრობის შესაბამისი სტრუქტურის გადაწყვეტილებით, მაქსიმუმ 50-100 ჰექტარის ოდენობით (თითოეულ კომლზე/პირზე, საქართველოს მხარეების სპეციფიკიდან გამომდინარე);

ბ) სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა შეიძლება გამოყენებული იქნეს მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებისამებრ, ისე, რომ მისი ფუნქციობა შეესაბამებოდეს საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გეგმას;

გ) საქართველოში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის შეძენა შეუძლია მხოლოდ საქართველოში რეგისტრირებულ მხოლოდ იმ კერძო სამართლის იურიდიულ პირს (მინიმუმ ათი (10) და მაქსიმუმ 50-100 ჰექტარის ოდენობით, საქართველოს მხარეების სპეციფიკიდან გამომდინარე), რომელშიც საქართველოს მოქალაქე წილობრივად ფლობს არანაკლებ 51%-ს. ამასთან მათ საკუთრებაში შეიძლება იყოს საქართველოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფონდის მხოლოდ 5%;

დ) უცხოელი, რომელსაც სურს საქართველოში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის შეძენა, უნდა;

- ცხოვრობდეს საქართველოში კანონიერად ბოლო 5 წლის განმავლობაში;
- წარმოადგინოს მიწაზე სამოქმედო საინვესტიციო გეგმა, რომელიც შესაბამისობაში უნდა იყოს საქართველოს სასურსათო უსაფრთხოების ინტერესებთან;
- ჰქონდეს სპეციალური სასოფლო-სამეურნეო განათლება, სოფლად ცხოვრების და აგრარული შრომის ხუთწლიანი გამოცდილება;
- ფლობდეს სასოფლო-სამეურნეო მიწის დანიშნულებისამებრ გამოყენებისათვის საჭირო კაპიტალს;

ე) სასოფლო-სამეურნეო მიწის ყიდვა-გაყიდვა თავისუფალია მხოლოდ სოფლის მეურნის სტატუსის მქონე პირებს შორის;

ვ) სახელმწიფო საზღვრის 5 ან 10 კმ (საზღვრის სპეციფიკიდან გამომდინარე) ზოლში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გასხვისება დაუშვებელია;

ზ) საქართველოს მთავრობასთან შექმნას მიწის დაცვის ტრიბუნალი (მიწათსარგებლობის კომისია), რომელიც განიხილავს უცხო ქვეყნის მოქალაქეების მიერ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის შესყიდვას, იჯარით აღებისა და მიწის კატეგორიის შეცვლის მსურველთა ყოველ კონკრეტულ განცხადებას და მიიღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას.

სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საბაზრო-ეკონომიკურ სისტემაში

(ბრუნვაში) მოქცევის არა ერთი, არამედ, ორი გზა არსებობს: პირველი, მიწის კერძო საკუთრება, და მეორე, მიწის გრძელვადიანი გასხვისებადი იჯარა.

ჩვენ პირობებში მყოფ ქვეყნისათვის, უცხოელების მიმართ, ძირითადად ეს უკანასკნელი უნდა იქნეს გამოყენებული. ამისათვის კი საჭიროა, „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის იჯარის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოქმედების აღდგენა და მასში ნათელი და გამჭვირვალე ცვლილებების შეტანა. ასევე საჭიროა, „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის საკუთრების შესახებ“ საქართველოს კანონში აღდგეს გაუქმებული მუხლი - სოფლის მეურნის (ფერმერი) სტატუსის შესახებ (მოქმედი ნორმატიული აქტებით სოფლის მეურნის/ფერმერის სტატუსი არაა განსაზღვრული. იგი, პირველ ყოვლისა, მიღებული უნდა იქნეს შესაბამისი კრიტერიუმების საფუძველზე და შემდეგ შემუშავდეს ფერმერის სტატუსის მინიჭებისა და რეგისტრაციის წესი). მხოლოდ გეოგრაფიული დასახელების ფუნქციის მატარებელია და არ ტერიტორიული და სოციალური ერთეულისა. მიწის რაციონალური გამოყენების მიზნით აუცილებელია მიწაზე მონიტორინგის დაწესება, რომელიც მიწის საინფორმაციო სისტემის შემადგენლობაში უნდა ფუნქციონირებდეს.

საქართველოს სასურსათო უშიშროების პრობლემის გადაწყვეტა დიდადაა დამოკიდებული მიწის რესურსების რაციონალურ გამოყენებასთან. მიწის ეფექტიან მართვას, რომელიც ქვაკუთხედს წარმოადგენს როგორც სოფლის მეურნეობის, ასევე ზოგადად ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის, გააჩნია გამოწვევები, რომლებიც პირობითად შესაძლებელია დაიყოს ორ ნაწილად:

1. მიწათსარგებლობის შესახებ მონაცემების არ არსებობა შეუძლებელს ხდის სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის/სტრატეგიის შემუშავებასა და მართვას;
2. მიწათსარგებლობის განვითარების ხედვის, სტრატეგიისა და სახელმწიფო პროგრამის არარსებობა.

მიწათსარგებლობის შესახებ მონაცემების შეგროვებისათვის საჭიროა შესაბამისი ინსტიტუციური მოწყობის უზრუნველყოფა, რომელიც სხვა ფუნქციებთან ერთად უნდა მართავდეს მიწის საინფორმაციო სისტემას, რაც შესაძლოა მოიცავდეს ინფორმაციას მიწის დანიშნულების, კატეგორიის, ხარისხის, საირიგაციო/სადრენაჟო ინფრასტრუქტურის და სხვა მონაცემების შესახებ.

სადღეისოდ მისასაღმებელი და მოსაწონია ის ფაქტი, რომ ახალმა ხელისუფლებამ სოფლის მეურნეობა, ჯანდაცვისა და განათლების პარალელურად პრიორიტეტულ დარგად გამოაცხადა, რომლის პრაქტიკული რეალიზაციისათვის შესაბამისი მყარი საფუძველი შექმნა.

დაბალი მოსავლიანობის ერთ-ერთი მიზეზი ის რეალობა, რომ ქვეყანაში არ არსებობდა საქმიანი კავშირი მეცნიერებასა და წარმოების მუშაკებს შორის. ფაქტიურად არ არსებობდა ორგანიზაცია ან რაიმე დანაყოფი, რომ ეს სასარგებლო საქმე გაეკეთებინა, ამიტომაც სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მიერ წლების განმავლობაში ჩატარებული ცდებიდან მიღებული ეკონომიკურად დასაბუთებული უამრავი სასარგებლო მასალა გამოუყენებელი იყო. გამომდინარე აქედან გადაუდებელ საქმედ მიგვაჩნია მეცნიერების მიერ რეკომენდებული საკითხების ამოქმედება და დარგის განვითარების სამსახურში ჩაყენება.

გამომდინარე აქედან სადღეისოდ მისასაღმებელ და მეტად საჭირო ღონისძიებად მიგვაჩნია ქვეყნის მასშტაბით რაიონების მიხედვით შექმნილი საკონსულტაციო-საინფორმაციო ცენტრების შექმნა. უეჭველად მოსაწონია ისიც, რომ აღნიშნული ცენტრები დაკომპლექტებულია საშუალოდ 5-7 კაცის შემადგენლობით მაღალკვალიფიციური სპეციალისტებით კონკურსის წესით, რომელთაც თეორიული ცოდნის პარალელურად პრაქტიკული მუშაობის გამოცდილებაც აქვთ.

იმისათვის, რომ მდგომარეობა რადიკალურად გამოსწორდეს, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

1. საჭიროა კანონმდებლობა იცავდეს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებს დანაწევრებისაგან;
2. უნდა განხორციელდეს მიწათსარგებლობის აღრიცხვა და მონიტორინგი, რომელმაც პასუხი უნდა გასცეს კითხვებს – როგორია მიწათსარგებლობის საერთო მდგომარეობა ქვეყანაში, რა არასასურველი ცვლილებებია მოსალოდნელი და რა ღონისძიებებია განსახორციელებელი;
3. უნდა შემუშავდეს მიწის გაუმჯობესებელი მართვის სტრატეგია, რაც ხელს შეუწყობს მიწის ფრაგმენტაციის პრობლემის მოგვარებას. უნდა შემუშავდეს დანიშნულებისა და კატეგორიების მიხედვით მიწის აღრიცხვის კონცეფცია, ასევე უნდა განისაზღვროს სახელმწიფო ორგანო, რომელიც უზრუნველყოფს მიწათსარგებლობის აღრიცხვისა და მიწის მონიტორინგის ფუნქციის განხორციელებას;
4. საქართველოში აუცილებლობას წარმოადგენს გატარდეს მიწების კონსოლიდაცია და დადგინდეს ფერმერული მეურნეობებისათვის მიწის ფართობის ოპტიმალური ვარიანტი. მიწების კონსოლიდაციის გარეშე შეუძლებელია საქართველოში სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარება.
5. საქართველოში უნდა აწარმოოს ძირითადად ეკოლოგიურად სუფთა (ნიტრატებისა და პესტიციდების გარეშე) პროდუქტი. რისთვისაც საჭიროა სპეციალური ფერმერების მომზადება და მათ მიერ წარმოებულ პროდუქტზე რეკლამა. ყველა საერთაშორისო ფორუმზე ხაზგასმით უნდა აღნიშნოს, რომ საქართველო არის სახელმწიფო, რომელიც აწარმოებს სოფლის მეურნეობის მხოლოდ ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტს.(საქართველოში რადიაციული ფონი საგრძნობლად დაბალია ვიდრე ცენტრალურ ევროპასა და აზიაში);
6. მსოფლიოში, სამწუხაროდ საქართველოშიც ბევრმა არ იცის, რომ ქართული ჩაი ყველაზე ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტია.(არ არის რადიაციული) რომ ინდურ, ჩინურ და ცეილონის ჩაის (რომელიც ძირითადადში მოყავთ ტროპიკულ ზონებში ეკოლოგიურად საშიში პროდუქტია.) ბევრად სჯობია ქართული ჩაი, მსოფლიოს ბაზარზე ბუმი უნდა შევქმნათ ქართულ ჩაიზე (ტყიბულის-ორპირის ჩაი მსოფლიოში ყველაზე საუკეთესოა);
7. სოფლის მეურნეობის დარგის პროტექციონალური განვითარება, სულ ცოტა სამი წლის განმავლობაში საქართველოს ბიუჯეტიდან ძირითადადში დაფინანსდეს სოფლის მეურნეობის დარგები, რაც საშუალებას მისცემს შემდგომში მრეწველობის, ხელოვნების, კულტურის, სპორტისა და ყველა სხვა დარგების დაფინანსების შესაძლებლობას;

8. საქართველოში წარმოებული შაქრის, ლუდისა და უალკოჰოლო სასმელების წარმოება ძირითადადში მოხდეს ადგილობრივად წარმოებული პროდუქციის ხარჯზე და არა შემოტანილი ნედლეულის ხარჯზე.
9. აღსდგეს რაიონების მიხედვით მიწის ბალანსის შედგენის სამსახური; ჩვენის აზრით საქართველოს მიწის ფართობების აღრიცხვის უზუღვევეყოფა სახელმწიფოებრივი დანაშაულია და მომავალი თაობა ამას არ გვაპატიებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. პ.კოლუაშვილი - მიწის მართვისა და აღრიცხვის სახელმწიფო სტრუქტურის შექმნა სასოცოცხლო აუცილებლობაა. საინფ. ჟურნალი „აგრარული საქართველო“ 3, 2016.
2. ზ. ფუტყარაძე- სოფლის მეურნეობა აჭარაში 2015. ჟურნალი „აგრარული საქართველო“ 1, 2016.
3. პ.კოლუაშვილი - მიწის მართვის სისტემის გაუმჯობესებისათვის. 2, 2016.
4. რ. ჯაბნიძე-სასოფლო-სამეურნეო ეკოლოგია თბილისი, 2003.
5. ზ. მიქელაძე - აჭარის არ კოოპერატივების შექმნის აუცილებლობის შესახებ. ჟურნალი „ხანძო“, 3, 2015.

FURTHER DEVELOPMENT OF FARMING IS IMPOSSIBLE WITHOUT THE CREATION OF MODERN LAND MANAGEMENT SYSTEM

Nato Jabnidze

Academic Doctor of economy, Batumi Shota Rustaveli State university

Summary

The necessity of forward-looking and well observed management of land and more intense use and management of its resources create common global concern. The land is the beginning, the basis, of men's all kinds of business. We receive food, shelter, work place, resting room etc. from it. Land is a special important part of natural resources. It is the basis for material well being of members of society. 30% of the processed land in the world is not used as appointed or effectively.

This problem is connected with the stability of the ecological economical development, which is stimulated of the economical and natural systems ability conservation necessary to provide the peoples well-being in the long-term perspective. The second is that the offered by the capital different forms service mot full take into accout at the decision reception about their using, and as result the capital important elements may by degraded. For the realizationof the stabile development is required the wotk out corresponding stable development indicators and their monitoring system creation.

ДАЛЬНЕЙШЕЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬ-ХОЗ НЕВОЗМОЖНА БЕЗ СОЗДАНИЕ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМ УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬ

ნათო ჯაბნიძე

Академический доктор экономики, Ватумский Государственный университет Шота Руставели

Резюме

Реформа, осуществляемая властями Грузии, предусматривающая передачу земли в частное владение, в определенной мере сыграла положительную роль в экономическом развитии страны, однако, ошибки, допущенные при этом вопросе, оказали негативные воздействие на производства сельскохозяйственной проукции. Серьезные ошибки были допущены при т. н. приватизации бывших совхозов и колхозов, земля и имущества Этих хозяйств не были распределены среди населения, а переданы во владение одного или группы лиц, некоторые из которых ранше были руководителями хозяйства или района. Существенно снизился экономический уровень сельского населения, оно ощущает финансовые и материальные трудности. Ликвидация средств существования на селе вызвало миграцию населения, люди покинули села и занимаются в городах, фактически происходит их перерождение. Население постепенно теряет любовь к земле, фермеры не владеют техникой, не в состоянии покупать горячее, удобрения, ядохимикаты и др.